



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Flores Directorii Inqvisitorvm

Bariola, Luigi

Mediolani, 1625

Consilivm Qvintvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11434

nere excessum, posseq; Titium iuste exigere, recipere, & retinere alia septem pro centenario non obstante assecuratione capitalis, & lucri per Sempronium facta.

CONSILIVM QVINTVM.

Iustus Dominus, & iustitiam dilexit.
Psalm. 10.

TITIVS decoxit in longinqua quadam regione, ideo admonet Sempronium suum creditorem secreto de infortunio, & transmittit illi Notulam quandam debitorum, vt procuret exigere credita sibi debita, vt se seruet indemnem.

Sempronius hoc audito conuenit statim debitores Titij, & in specie Petrum, qui illi promittit certo se omnia facturum, vt illum seruet indemnem quoad id, quod Titius illi debebat, seq; illi soluturum, vel se debitorem illius constituere si id tuta conscientia facere posset, Sempronius acceptat promissionem.

Sequenti die comparent alij Titij creditores, qui etiam medio Iudicis sequestrant omnia Titii in manibus Petri existentia.

Sed antequam Sempronius adiuisset Petrum, Antonius nomine alterius creditoris preuenerat Petrum, ab illo petens, an ipse esset debitor Titij, cui cum respondisset Petrus se nihil debero Titio, statim nulla alia adhibita diligentia discessit, volens forte Petrus magis gratificari alteri creditori sibi

sibi amico, quod postea præstitit, promittendo Sempronio, ut supra dictum est.

Quæritur primò, an Petrus tuta conscientia possit soluere debitum promissum Sempronio vero creditori non obstante sequestro, quod postea sequutum est, illi inthimatum à creditore fortè etiam anteriore ipsimet Sempronio ipso sequestrante posthabito.

Secundo, an sub illa hora, qua promisit prædicta Sempronio Petrus posset se inscribere creditorem Titij, & debitorem Sempronij, & sic respondere Iudici sequestranti se nihil debere Titio, & hoc etiam adhibito iuramento.

Tertiò, an Petrus possit soluere prædictum debitum Sempronio posthabito Antonio, qui ut supra dictum est prior illum adierat.

Ad primum, suppono tanquam certum, ut mihi narratum est creditores istos prætendentes esse eiusdem, & paris conditionis, & personales, nec habere hypotheacam, vel priuilegium prælationis, nisi ratione temporis anteriores, vel posteriores: nam licet qui sequestrauit dicat se titulo depositi esse Titij creditorem, fecit tamen depositum illud ad negotiandum, & vsuras ex illo recipiendum, in quo caluaniunt Nauarr. in Man. cap. 17. num. 51. & l. si hominum §. fin. ff. Deposit. ; & l. si ventri. ff. de priuileg. creditor., Valentia 2. 2. disp. 5. q. 6. puncto 10. versic. 6. ex debitis, Ludonicus Molina tom. 2. de Contract. tract. 2. disput. 536. & alij non gaudere huiusmodi depositum priuilegio prælationis, esseque potius mutuum quam depositum. Hoc supposito.

Dico, potuisse Petrum tuta conscientia promittere Sempronio se illi soluturum debitum, quod Titio debebat, & tunc potuisse de facto illi soluere, si possi-

posita promissione, & Sempronij acceptatione teneri Petrum in conscientia seruare promissum, non obstante sequestro, quod postea superuenit, immo tunc contractum initum esse inter Petrum, & Sempronium per quem Petrus se obligauit Sempronio, nam licet contractus fuerit conditionatus, nempe si id tuta conscientia fieri potuerit, purificata nunc conditione, & sciens nunc se tuta conscientia facere potuisse, obligatio incipit ab ipsomet tempore promissionis, & tunc se constituit debitorem Sempronij mutata persona Titij primi creditoris in personam Sempronij, & hoc ut dixi non obstante sequestro creditoris, etiam in tempore anterioris.

Ratio huius est, quia licet ordo restitutionis verè obliget in conscientia, cum statuatur à legibus, & habeat fundamentum in natura, & qui hypotecam habent, vel priuilegium præferri debeant alijs non habentibus, & inter creditores non habentes priuilegium, vel hypothecam, qui prior est tempore, potior sit in iure, iuxta sententiam multorum Doctorum, vel iuxta alios Doctores credita decocti debeant ad ratam diuidi inter huiusmodi creditores, nulla habita ratione anterioritatis in tempore.

Tamen eademmet leges concedunt, ut inter huiusmodi creditores, qui est diligentior in petendo suo credito antequam sub Iudicis veniat potestate posset illud exigere, & totum sibi retinere etiam in aliorum creditorum anteriorum præiudicium, ut expressè habetur, l. qui autem, §. quod Labeonem, & §. Sciendum, & l. Pupillus ff. quæ in fraudem creditorum, & alijs iuribus quæ ibi citant Glosæ, quæ leges id optimè statuerunt, cum enim reuera id iam sibi esset debitum, suaque diligentia, & vigilantia merue-

meruerit alijs præferri, accedente etiam affectione Titij, & Petri debitorum potius erga ipsum, quam erga alios, voluit ius concedere actionem rescissoriam, aut reuocatoriam eius, quod ita esset acceptum, quemadmodum eam concessit, quando scienter factus est de nouo contractus onerosus in fraudem creditorum. Nauar. Man. cap. 17. nu. 52.

Quod in foro conscientiæ etiam omninò valet, quia lex ista non est censenda iniusta, quæ ita disponit volens hoc modo præmio afficere diligentiorum creditorem, & eum cui magis creditor gratificari scilicet voluerit, & quia leges quæ præscribunt ordinem restitutionis leges humanæ scilicet, & vim habent ex iure humano, & positiuo, limitari possunt per alia iura, vt in casu nostro.

Hæc omnia in terminis Ludouicus Mol. tit. 2. de Contract. tract. 2. disp. 536. versic. hoc loco est obseruandum.

Eandem rationem affert Leon. Less. l. 2. c. 15. de ordine restitutionis dub. 5. nu. 36. quia diligentia posterioris fecit eum potiorum, sicut hypoteca, vel priuilegium, vnde ait, sequitur, creditorem posse petere integrum debitum, quando tenet debitorem non fore omnibus soluendo, & retinere vbi acciperit.

Hoc idem afferunt Hostiens. Monal. & Verub. apud Vigner. V. restit. 7. q. 8. quos ipse refert, & sequitur Nauar. in Man. c. 17. num. 52. in terminis eosdem citant DD Valentia 2. 2. disp. 5. q. 6. punct. 10. Azor. Inst. Mor. p. 3. l. 4. cap. 36. q. 6. Cosmus Scella in 2. 2. D. Thom. q. 62. dub. vlt. de ordine restitutionis dicto 5. & hæc sententia reddit tutum in conscientia Petrum, cum non solum habeat optimum fundamentum, sed tot egregios DD. pro se, nec vllas

contradicat. Nam licet aliqui DD. ponentes ordinem restitutionis in genere dicant obligare in conscientia, tamen non descendunt ad hunc punctum, nec huic doctrinæ contradicunt.

Ad secundum patet responsio ex dictis ad primum dubium, nam cum Petrus potuerit promittere, potuit etiam eodem modo, ac momento, & hora, qua promisit seruare promissum, quod non præstitit donec fuerit certioratus de securitate conscientia, & tunc præstitisset, si tunc id sciuisset. Constituit ergo ex tunc se Sempronij debitorem, & deinde cum fuerit interrogatus à Iudice tuta conscientia respondere potuit se nihil debere Titio, ex quo cum nunc sciat, se tunc potuisse tuta conscientia ea facere, optimè potest se tunc inscribere in libro rationum Sempronij debitorem; Nam verba quæ Petrus se obligando dixit. *Io farò tutto quello, che potrò fare con coscienza*, in hæc resoluuntur. Si nunc me possum tuum facere debitorem, ex nunc facio, & pono te loco Titij creditoris mei, modo mihi cõstet posse me id facere tuta conscientia, liber ergo erit à periurio, & à quauis obligatione restituendi Petrus, si ut supra iurauerit, & debitum Sempronio soluerit; nec Petrus etiam posito sequestro potuit sibi timere in foro exteriori, cum nulla concedatur à Iure actio cæteris creditoribus reperendi quod fuerit solutum, vel promissum modo supra dicto ante sequestrum, tunc enim est virtualiter debitum solutum.

Ad tertium, Respondetur posse Petrum tuta conscientia soluere integrum debitum Sempronio, omisso Antonio, qui nomine alterius creditoris, prior illum adierat, inquirens, an ipse esset debitor Titij, cui ipse respondit se nihil debere Titio.

Ratio

Ratio huius est, quia licet concedatur creditori prius accedenti, ut possit exigere creditum sibi debitum, & exactum retinere, & negetur actio repetendi alijs creditoribus, non tamen præcipitur debitori, ut prius illud soluat prius accedenti, sed potest illud soluere alteri, qui habebat ius illud exigendi, vel expectare iudicis sententiam, vel etiam ad ratam omnibus credentibus illud diuidere, vel anteriori in tempore soluere.

Secundò, diligentia creditoris non tantum consistit in temporis prioritate, quod ipse prius accesserit, nihilque præterea gesserit audita Petri responsione, cum præsertim Petrus non teneretur se manifestare debitorem Titij, nec teneretur credere Antonium, qui præuenit esse verè illius creditorem, sed in multis alijs circumstantijs; nam primo voluissent Titius, & Petrus gratificari Sempronio, qui ob diuturnitatem temporis, quo negotiatus est cum Titio, & ob multa merita illius id merebatur, sciebat intercedere negotia inter Titium, & Sempronium, quod non sciebat de Antonio; Præterea Antonius audito responso nihil aliud præstitit, Sempronius institit, diligens fuit in elicienda promissione, adhibuit media, ostendit Petro enixam Titij voluntatem ex litteris, & notula debitorum.

Accedit ultimo ad tollendum omne dubium, quod Sempronius est anterior in tempore ipsi Antonio.

Tandem sic fuit decisum in Prætorio Rotæ Romanæ, ut testatur Prosper Farinacius decisione 110. voluminis decisionum, quæ numero sunt 372.

Et hæc vera esse in foro conscientie censeo, polleoque supradictis non obstantibus Petrum soluere in te.

integrum debitum tuta conscientia Sempronio.
Saluo &c.

CONSILIVM SEXTVM.

Veronica, & filij, quorum duo erant minore 25. annis, cum dispensatione Senatus per instrumentum vendiderunt Procuratori Gabriellis, quædam bona immobilia, pretio ducat. 18. pro pertica, quod ascendit ad summam ducat. 13509.

Ex quibus soluti fuerunt præsentialiter solummodo ducatonum quinquaginta. Pro alijs. verò ducatonum quinque mille venditores dilationem emptori statuerunt inde ad annum. Et pro restantibus ducat. 8459. inde ad annos vndecim.

Hac dilatione durante, venditores nullo reseruatō a dominio, nec iure fructuum, sed immo eo cum effectu, ac ex integro translato, pacti sunt, vt emptor soluat interesse pro parte non soluta in rationem quinq; pro centenariō capitalis dicti pretij in duobus terminis singulo anno.

Facit decisio Romana quam refert, & sequitur Antonuc. in sua Cathed. Beato Carolo dedicata cap. 2 1. vsq; ad cap. 32. Vgolin. de vsur. §. 1. cap. 39. num. 1. vers. quid igitur. Summ. Corou. confess. tit. de empt. & vendit. Corrad. cas. conse. quæst. 32. Reuer. Beia. cas. 19.

Alio etiam pacto adiecto, quod emptor eos reuelet, & indemnes seruet ab omnibus melioramentis, expensis, & damnis, quæ eorum fictabilis ab eis prætereundere posset, itaut ipsi venditores nihil pati haberent occasione præmissorum, & ab alijs præten.